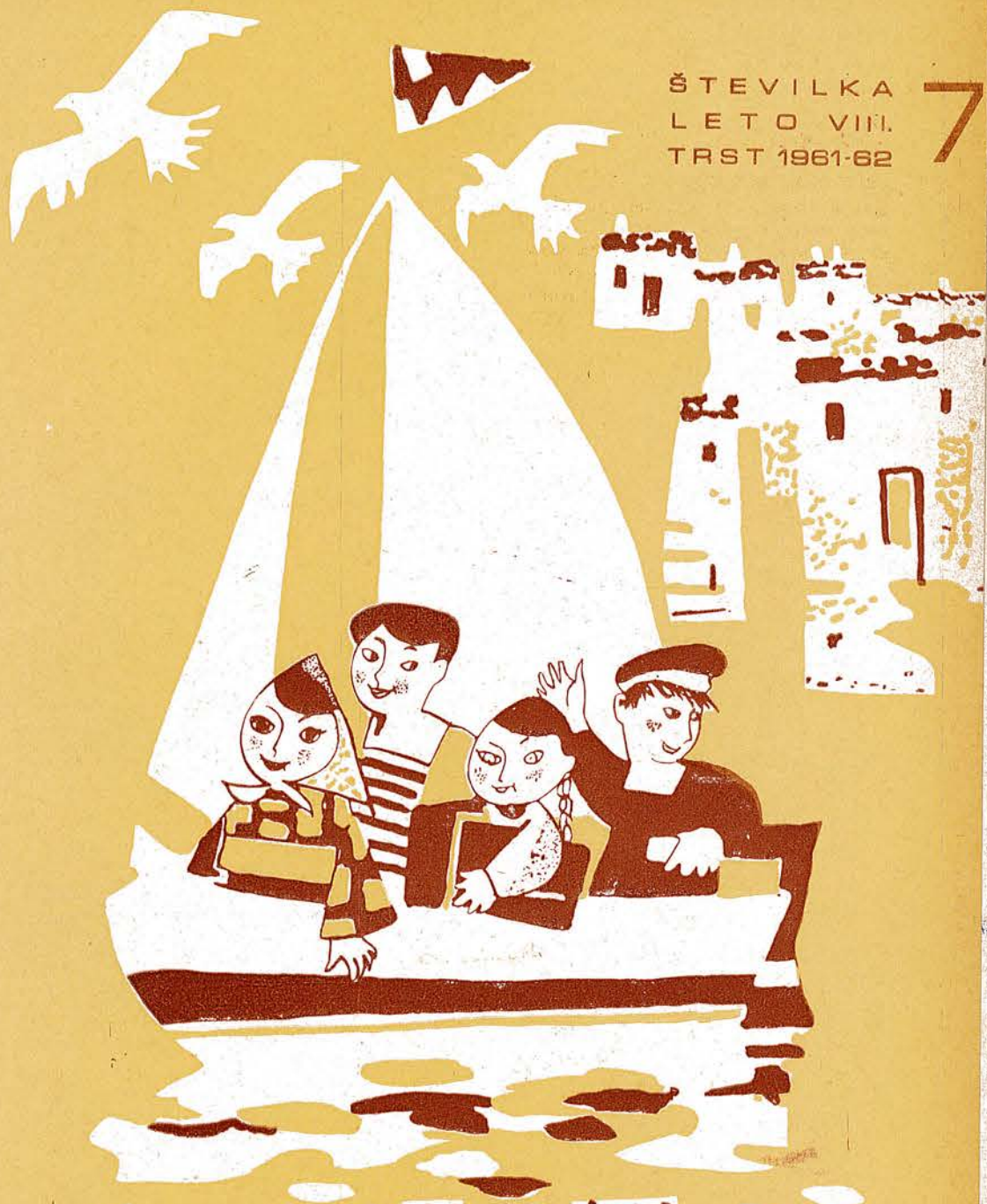

ŠTEVILKA
LETO VIII.
TRST 1961-62

7

GALER

Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Ureja ga uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20
 Naslovno stran je napravil Leon Koporc

Usebina

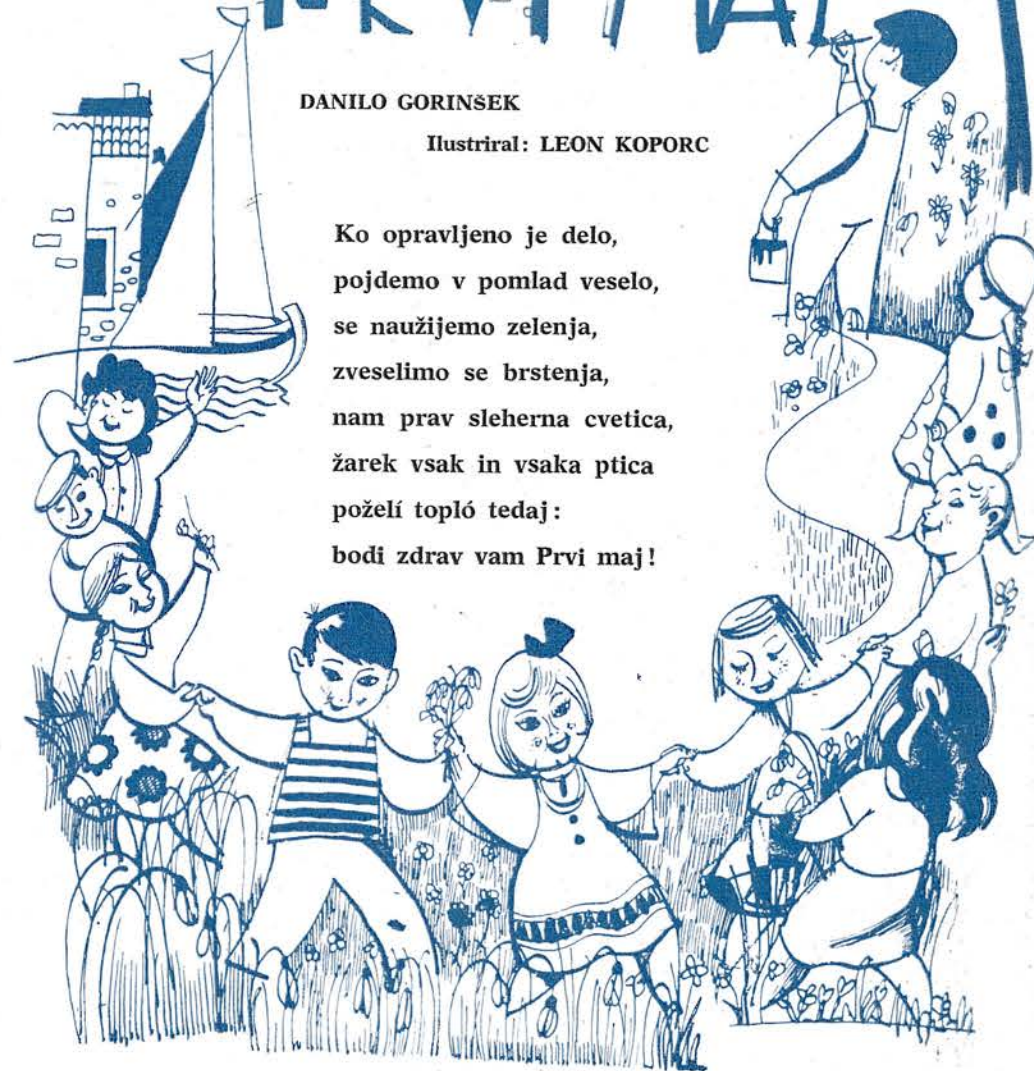
Danilo Gorinšek: Prvi maj	145
France Bevč: Peter Klepec	146
Ludovika Kalan: Narcis	150
Stana Vinšek: Doma	151
Janko Furlan: Iz Katričine šole	152
Danilo Gorinšek: Trije fantje	155
Rado Kragelj: Ognjeno sonce nad Južnim morjem	156
Ludovika Kalan: Noč in slavčki	159
Gustav Strniša: Kadar mamica prepeva	160
R. Hlavaty: Varna hišica	161
Stana Vinšek: Pomladna	162
Danilo Gorinšek: Zavrženi zamorček	163
Miro P.: Zanimivosti iz filatelije	164
Samo Pahor: Dolina Nadiže	165
S. A.: Najskromnejša žival	167
Naši mladi dopisniki	168

DANILO GORINSEK

Ilustriral: LEON KOPORC

Ko opravljeno je delo,
 pojdemo v pomlad veselo,
 se naužijemo zelenja,
 zveselimo se brstenja,
 nam prav sleherna cvetica,
 žarek vsak in vsaka ptica
 poželi topló tedaj:
 bođi zdrav vam Prvi maj!

Peter Klepec

13.

Zgodilo se je kmalu potem, da je zbolel in umrl kralj Bela, ki so ga imeli za zmagovalca Tatarov. Na zadnji poti ga je spremljala velika množica ljudstva. Tik za krsto je stopal njegov sin, mladi kralj, čigar ime pa se ni ohranilo, in zbor velikašev. Tudi Peter Klepec je šel za pogrebom, a je bil zadnji v dolgi vrsti. Sam zase, z dobro mislijo v srcu je molil za kraljevo dušo.

Bil se je že privadil življenju v taboru. Skromen, kakor je zmeraj bil, je spal med hlapci, tudi jedel je za njihovo mizo. Razgovarjal se je z njimi; kadar so peli, je z njimi pel, kadar so igrali na piščali in dude, je z njimi plesal. Priučili so se mu in že skoraj pozabili, kako je zašel med nje in česa čaka.

Peter Klepec pa ni pozabil. Vsako jutro je pogledal, ali mu vreča zlatnikov že ne leži ob vzglavju. Zaman je čakal, ni je bilo. V svoji ponižnosti jih za to ni nadlegoval. Misli je: bodo že dali, kadar bodo mogli. Skrbela ga je mati. Vsak večer se je je spomnil v molitvi. Kako živi? Ali ji je zelo hudo ob srcu, ker se še ne vrne?

Ker je bil navajen trdega dela, ni poležaval. Da bi pregnal dolgčas, ki ga je mučil, je cepil drva ali je v velikih sodih prinašal vode iz bližnje reke. Kopal je globoke jarke, ki so obdajali tabor. Trudil se je od jutra do večera, nevede kdaj je postal težak in hlapec.

Sprva so ga le gledali in se čudili njegovi moči. Kmalu se jim je zdelo samo po sebi umevno, da jim služi, in so mu celo sami ukazovali.

»Peter Klepec, vzemi sekiro pa z nami v gozd!« so mu rekli.

Naš korenjak pa nič, ni jih niti vprašal, kaj bodo z njim v gozdu. Vzel je velikansko sekiro, ki so jo bili nalašč zanj skovali, pa je odšel s hlapci čez ravnino na pobočja, ki so bila porasla z gozdovi.

»Podiraj, Klepec, sekaj!« so mu ukazali hlapci in polegali v senco.

Peter Klepec je vihtel sekiro, nekaj udarcev, pa je palo najmočnejše drevo. Ko se je nagnilo, ga je ujel v

roko in ga rahlo položil na zemljo. Niti kapljica potu mu ni orosila čela.

»Peter, vlačí!« so mu ukazali.

In je vlačil velikanska debla, kakor da mu je to v zabavo. Zgrabil jih je za vrhé, z vsako roko tri, pa je šlo po ravnini. Dolga, globoka sled se je poznala za njim. Bil je kar pijan svoje moči.

Gradili so palače, ki so jih jim bili Tataři požgali. Cela gora debel, tisoč tesarjev jih je tesalo. Ko so polagali bruno na bruno, so zopet poklicali Osilničana.

»Peter Klepec, pomagaj, dvigni!«

In naš korenjak je dvigal bruna, jih polagal drugo na drugo, da so jih vezali v sklepih. Palače, v katerih so prebivali velikaši, so bile njegovo delo. Peter Klepec pa ni mislil na to. Zgradil bi bil še toliko palač in še kaj več, ne da bi črnil, zahteval hvaležnosti ali plačila.

Mladi kralj je bil še ves otrok, bledega lica, skoraj zelen; komaj da je kdaj slišal o Tatarih, a nikoli nič o Petru Klepcu. Videl ga je nekoč, kako preklada debla.

»Kdo pa je to?« je vprašal.

»To je Peter Klepec, Slovenec, iz Osilnice doma,« so mu velikaši poš-

petali na uho. »Vašemu očetu, rajnemu kralju je pomagal premagati Tatare. Zdaj čaka plačila.«

In so mu povedali še vse ostalo, niso mu zamolčali niti zvijače... Mladi kralj, ki ni imel modrosti in izkušnosti svojega očeta, se je glasno zasmejal. Obšla ga je vesela misel, da bi korenjaka postavil za svojega lakaja. Drugim vladarjem strežejo zamorci, njemu pa naj naliva čašo junak, ki mu ga ni para pod soncem.

In tako se je zgodilo. Peter Klepec je postal lakaj. Preveč je bil preprost, da bi to imel za sramoto in ponižanje. Privadil se je tudi pisani obleki s srebrnimi gumbi, v katero so ga bili preoblekli.

Poslej je ob vsakem obedu stal za kraljevim hrbtom. Na pozlačenih krožnikih mu je podajal jedi; iz srebrnih vrčev mu je natakal vina. Kadar se je mlademu kralju zahotelo, mu je tudi zaigral na svojo svirel. Piskal je tako milo in lepo, iz polne duše, da je šlo do srca.

Na dvor so prihajali tuji knezi, vršile so se bogate gostije. Ob uri, ko mu je vino že stopilo v glavo, se je mladi kralj vselej spomnil Petra Klepeca.

»Ta moj lakaj,« je dejal, »je nekoč pognal v beg celo tatarsko vojsko.«

»A, za Boga!« so se gostje čudili. Vendar mlademu kralju niso prav verjeli. Ta pritlikavec, ničé v lakajski obleki, da je tak korenjak?

Kralj jim je bral nejevero v očeh.

»Ne verjamete?« je vprašal. »Preizkusite ga! Hej, kdo mu da svoj meč? Zdrobil ga bo kot skorjo kruha.«

Ha, ha! Gostje so se zasmeli. Ta je pa bosa! Ta ali oni izmed njih je izdrl svoj meč iz trdega jekla in ga dal Petru Klepcu.

Ta ga je vzel — resk! — kakor bi trenil ga je prelomil kot trhlo suhljad. Gost se je kislo smehljaj, mladi kralj se je krohotal, a Peter Klepec je rdel do ušes. Dobro mu je dela pohvala, ki je letela od vseh strani.

»Taka sila!« so vzklikali gostje. »Taka moč! Lahko ti postane še nevaren,« so dejali mlademu kralju.

»Eh, kaj! Ne zaveda se svoje moči.«

»In ako se je zave?«

»Nikoli! Pogledjte ga le v oči!«

Res, Klepčeve oči so bile krotke kot oči jagnjeta. Nihče ni opazil sence užaljenosti na njihovem dnu. Zmeraj pogosteje so se iz njega norčevali kakor iz kakega pastirčka. Nobene ni rekel, vse je tiho požiral, v prsih pa se mu je nabirala nejevolja.

Kdaj se bo zavedel, udaril s pestjo in zahteval plačilo?

14.

V Osilnici na Petra Klepca niso pozabili. Vsak dan so se ga spominjali. Popotniki, ki so prišli od daleč, so prinesli o njem prve novice. Bajé je premagal velikana in zapodil Psoglavce daleč iz dežele. Nikoli več jih ne bo nazaj.

Bili so mu nevoščljivi, hkrati pa tudi ponosni nanj. Tak junak! In je njihov rojak, doma iz Osilnice. Ne-koč so želeli, da bi za vedno izginil iz vasi. Zdaj pa so ga vsak dan, vsako uro težko pričakovali. Ni zlomek, da ga ni ogrski kralj bogato obdaril, ne bo se vrnil praznih rok. Dobrega srca je, četudi strašno močan, gotovo bo tudi zanje kaj odletelo.

Pretekli so dnevi, tedni, meseci, Petra Klepca pa od nikoder. Tedaj so se raznesle govorice, da je ubit in ga več ne bo... O Petru Klepcu je prihajala novica za novico, druga je pobijala drugo. Tako so vedeli povedati, da je dobil za plačilo pol kraljestva in kraljevo hčer za ženo. V veliki palači stanuje, sedi na svili in se nosi kot kak velikaš. Bogat je in sit, na rojake je pozabil kot na lanski sneg. Tisti, ki so to verjeli, so bili zeleni od jeze.

»Fej! Grdo, stokrat grdo!« so se hudovali. »Pa smo mu sosedje in botri, vedno smo mu le dobro hoteli.«

»Kaj mi! Še za mater se ne zmeni, a mu od lakote umira!«

Le Klepčeva mati se je brez vsake hude misli spominjala sina. — Verjela je, da je premagal velikana in Psoglavce. A Bog ve, kaj ga je zadržalo, da se ne vrne. Da bi le ne bilo kaj hudega!

Obdelovala je zemljo, ki jo je Peter Klepec iztrebil. Premalo je je bilo, trpela je pomanjkanje, a se ni pritoževala. Tiho je molila in mislila na sina. Vsak hip se je ozrla na cesto, ki je peljala na vzhod. Kdaj se bo prikazal izza ovinka in ji pomahal s klobukom?

Petra Klepca ni bilo. Nekega dne pa so prihitali begunci z živino in otroki. Vsak je nosil s seboj, kar mu je šlo na pleča.

»Kaj je?« so jih vpraševali vaščani. »Kaj se je zgodilo?«

»Gorje!« so vpili begunci. »Vojska! Vse bo požgala, vse pomorila! Beži, kdor more!«

»Tatari?«

»Mendà. Kdo drug kot Tatari?«

Osilničani so bili zaprepašeni. Črni dimi v daljavi so pričevali, da begunci govorijo resnico. Vasi so gorele. Ponoči je bilo krvavordeče vse obzorje. Na cesti se je dvigal prah. Tla so že bobnela od konjskih kopit.

Vaščani so zagnali živino iz hlevov, pograbili otroke in kar so še mogli nositi. Nihče ni mislil na to, da bi se razbojnikom postavil po robu. Pobegnili so v gozd, da si rešijo golo življenje.

Medtem so jezdec izropali vas in jo zažgali. Blago so naložili na tovarno živino. Kdor ni utegnil pobegniti, je umrl pod njihovim mečem. Ali pa so ga zvezali in odvedli v sužnost.

Osilničani so tri dni in tri noči prebili v gozdu. Ob pogledu na požar so pretakali bridke solze. Ko so se ljudje slednjič upali v vas, so našli

le golo pogorišče. Brez strehe so prenočevali pod drevjem.

Pritekel je nekdo, ki se je rešil iz ujetništva. Ves krvav in izčrpan se je zgrudil na zemljo.

»Kje so Tatari?« so ga vprašali.

»Tatari? Niso Tatari, Ogrri so!«

Osilničani so se spogledali.

Res! Peter Klepec je gradil palače in bil za lakaja, Ogrri pa so medtem odhajali ropat v slovenske dežele. Zdaj korenjaka ni bilo doma in se jim ničesar ni bilo bati. Z bogatim plenom so se vsakokrat vračali domov.

»Kje pa je Peter Klepec?« so vzklikali Osilničani. »Kaj dela?«

»Ha! Kaj bi s Petrom Klepcem?«

»Lahko bi nam pomagal.«

»Ha! Bogat je, pozabil je na nas!«

»Nam ropajo, da nosijo njemu.«

»Morda je celo z njimi. Seveda je! Pot jim kaže.«

»Ne delajte mu krivice!« je vzkliknila Klepčeva mati. »Ne žalite Boga!

V železje so ga ukovali in vrgli v ječo.«

»Dovolj močan je, da bi lahko ušel.«

»Morda pa so ga ubili.« je zjavkala mati. »O, ubili so ga! Nikoli več ga ne bom videla.«

Vaščani so molčali. Misel, da je Peter Klepec morda res mrtev, jih je preplašila. Da bi le še živel, bo že prišel in jih rešil. Ako jim on ne pomore, jim nihče ne more pomagati.

(Se nadaljuje)

LUDOVICA KALAN

Ilustrirala: AURORA BIRSA

NARCIS

Zgodaj spomladi zacveto narcisi. Kdo jih ne pozna? Na vrhu vitkega stebelca se odpre cvet, ljubka bela zvezdica, ki opojno diši. Od kod je dobila ta pomladna cvetica svoje lepo

ime narcis, nam pove sledeča legenda:

Nekdaj, pred davnim časom, je živel v stari Grčiji zelo lep deček. Svetli, kot svila mehki lasje so se mu usipali na čelo v zlatih kodrih in njegove sinje oči so bile lepe in globoke kot samo morje. Ime mu je bilo Narcis. Vsi so ga imeli radi, toda on se za to ni menil. Nikogar ni pogledal. Hodil je svoja pota, brezbržen in zamišljen. Na kaj je mislil? Morda na srebrne ribice v morju, morda na poletje, ko se potoki suše, morda na pišvetra v vejah dreves?

Nekega dne v vročem poletju je bil Narcis silno žejen. Sel je k potoku in se sklonil nad mirno gladino globokega tolmana, da bi si ugasil žejo. Ko je ustnice približal vodi, je v njej zagledal svojo podobo. Obraz, ki ga je videl, je bil neskončno lep in z velikim veseljem ga je občudoval. Celona žejo je pozabil. Nasmehnil se je in obraz v vodi mu je vrnil smehljaj. Narcis se ni dotlejš še nikoli pogledal v zrcalo.

Ves prevzet nad svojo lepoto je Narcis ostal ves sklonjen nad vodo in zrl vanjo. Prišla je noč, a on se ni ganil.

Naslednje jutro je posijalo sonce, a Narcisa ni bilo več ob tolmanu. U-

trujen je zdrsnil v globoko vodo in utonil.

Nihče ni mogel več občudovati njegove izredne lepote.

Na mestu, kjer je izginil, pa je zra-

sla lepa dehteča cvetica, bela zvezdica z oranžnorumenim srcem. Vitkost njenega stebelca je spominjala na lepega dečka in tedaj so ji dali ime narcis.

STANA VINSEK

Ilustrirala: KSENIJA PRUNK

Doma

DOMA IMAMO HISICO
IN PECKO, KI NAS GREJE,
IN ČE DEŽJA NI, SE LEPO
SKOZ OKNA SONCE SMEJE.

DOMA IMAMO POSTELJO,
KJER DOBRO SE NASPIMO,
A KO SE ZOPET DAN RODI,
NA DELO POHITIMO.

DOMA IMAMO MIZICO,
KJER VEDNO SKUPAJ JEMO,
IN KO SMO SITI, VSELEJ SI
KAJ LEPEGA POVEMO.

DOMA IMAMO ŠE ZAKLAD:
PRELJUBO NASO MAMO.
VSE KAR IMA, VSAK DA TI RAD,
A MAMICE NE DAMO!

Iz Katzičine šole

Že nekaj dni Teleban šari po planoti in rije skozi temačen gozd. Napijenja vid in sluh in vsako toliko potipa, če mu še visi ob pasu orožje — kameni bat. Vsak trenutek lahko naleti na to ali ono zver. Misel se mu vrača k tisti vražji žametarki. Saj ga je prav ta prisilila, da križari skozi to neprehodno goščo in išče in išče.

Končno Teleban le nekaj iztakne. Zaiskrijo se mu oči in nestrpno izruje neko zelišče s koreninami vred ter ga stlači v vrečko iz drevesne skorje. Ni mu dovolj in še nekaj išče. A pogled ne polzi več po mehki gozdni preprogi, marveč malo više. Kmalu dobi grm s širokimi mesnatimi listi, jih nekaj osmuka in dodá zelišču. V redu; zdaj ima, kar je iskal. Lahko se vrne, ker se bliža noč. Noč v pragozdu! Nekam v zadregi se ozira okrog sebe in proti nebu.

Spretno in naglo si začne utirati pot skozi divjino, koder še ni pred njim hodila človeška noga. Mudi se mu, a na opreznost ne pozabi. Nekaj zavoha. Namesto da bi jo ubral čez majhno jaso, krene na levo. Na severni strani jase je pod steno, obrastlo z drevjem, travo in mahom, votlina in pred njo se medvedka igra s parom mladičev. Očitno Telebanu ta igra ugaja. Za hip obstane, a ko opazi, da se medvedka skuša otresti mladičev in dviga glavo, se na-

glo umakne še bolj na levo in hiti proti domu. Nedaleč od brega se za trenutek ustavi pred ogromnim, že močno razpadajočim lipovim deblom z veliko votlino v sredini. Prisloni uho na deblo in zasliši šumenje.

»Čebele... med«, mu šine v glavo. Tedaj opazi okrog debela steptano travo in tudi opraskano deblo.

Medved je zavohal med, a ni mogel do njega. »Bo pa zame,« si misli Teleban in se naglo oddalji.

Naslednje jutro dene Teleban zelišče in liste na kamnito ploščo, liste razcefra na drobne koščke, vse skupaj dobro premeša in z naostrenim kamnom seseklja. Končno stisne to mešanico v kepo. Ko se prepriča, da curlja iz nje zelena tekočina, se krog njegovih ustnic pojavi nekaj sličnega nasmehu. Preteče se ozre na morje in nepremično bulji v eno in isto smer, ne da bi se premaknil.

Končno pograbi kepo in si s presenetljivo naglico stiska iz nje sok na gornji del telesa, še posebno okrog vratu in na ramena in si vtira tekočino v kožo. Nato pograbi bodalo in bat — za vsak primer — in se kot obseden spusti k morju. Poišče si primerno mesto in čaka.

Žametarki ni ušla njegova pojava, čeprav je križarila precej daleč od obale. Naglo je rezala vodo proti obali. Ne da bi Teleban trenil z oč-

mi, je mirno stal na svojem mestu. Še preden se je žametarka približala obali, se je s prednjim delom telesa dvignila in se z zadnjim delom pogrnala pred Telebana in — šavs! Srepa je zrla na Telebana, češ: »Menda ti je dovolj. Še hip — in bo po tebi.«

A Teleban je mirno stal pred kačo in ji kazal zobe. Njen strup ni učinkoval. To je preprečil sok. Še enkrat je žametarka upognila svoje telo do glave svojega sovražnika in ga spet ugriznila v ramo. A tedaj so jo zagra-

bile za vrat Telebanove roke in jo stisnile kot železne kleščice. Žametarka se je zvijala, bičala z repom po vodi, silila je s telesom k tlom; Teleban je dobro vedel, čemú. A dokler bo njen vrat v njegovih rokah, ji ne bo uspelo, da bi se mu ovila okrog telesa. Še bolj jo je stiskal in davil. Divje je kača zaplesala okrog njega, da jo je le s težavo obvladal. Naenkrat je začutil njeno težo. Položil jo je na prod, a je še ni spustil iz rok. Ko se je prepričal, da je mrtva, je

zmagoslavno zarjul. Nato jo je zavlekel na zapadni del obale in skočil do žametarkine votline; končno je postala njegov dom.

Ali se je Teleban zaradi te zmage potelebanil? Kako ne, če pa nosi z drevesno skorjo mornico v votlino in jo pere. Ni še zadovoljen. Nekam nakremžen postoji nekaj časa pred novim domom in se nato požene v breg. Čez nekaj časa se vrne z naročajem suhe trave in suhljadi. To postavi na sredo votline. Na bregu si po daljšem iskanju poišče nekaj kamnov, sede tik suhljadi in kreše in kreše kamen ob kamen. Iskre letijo sem in tja in tudi v suhljad. To se nekaj časa ponavlja, nakar se trava vname, Teleban skoči iz votline. Ogenj je junaka spremenil v strahopetca. Saj je cenil njegovo korist, a se ga je tudi bal.

Naglo je plamen oblizal stene votline in dim se je leno vlekel izpod skal. Medtem je nekaj velikih ptic malomarno letalo ob obali in se v polžjih krogih spuščalo vedno niže proti mestu, kjer je ležala žametarka. Naenkrat je največja ptica stisnila perutnici, se spustila navpično na kačo, zapičila svoje kremplje v sredino njenega, nekaj metrov dolgega telesa, in jo kljub njeni precejšnji teži naglo odnesla v smeri golih sten devinske obale. Teleban je to opazil. Močno se je razkoračil in divje zarjul. Bil je glas zmagovalca. Sedaj je samo on gospodar votline. Ne mara bivati v zasmrajenem kačjem domu. Voda mu ni sprala duha po osovraženi kači. Poslužil se je ognja.

Ne, zmaga ni Telebana potelebanila, ampak je z njo dokazal, da si zna v zadregi uspešno pomagati.

Teleban je bil pomirjen, sit in s streho zadovoljen. Drugega mu menda ni bilo treba. Pač — še one po-

slastice iz lipovega debla. Skomine so se stopnjevale in jo je ucvrl na planoto. A debla in medú ni več bilo. Teleban je vedel, da je medved le prišel do polnega satja, a pod težo njegovega telesa je trhli panj razpadel. O tem ni mogel dalje razmišljati. Začul je, kako se nekaj približuje. Roka je kar sama segla po batu in bodalu. Kazalo je, da mu bo danes s pridom služilo oboje, ker bo imel opraviti z medvedom, to pa ni šala. Mogoče bi se bil Telebanu posrečiti umik. A vse je kazalo, da mu je več za borbo. Je že vedel, zakaj. Umaknil se je le do primerne prostora

— tja, kjer se bo s kosmatincem laže spoprijel. Medved je prilomastil za njim. Teleban se je obrnil in se s čudovito naglico pognal proti njemu, da se ni žival niti utegnila dvigniti na podplataste zadnje noge, da bi tako mogla napasti nasprotnika. Teleban je zverino tako močno udaril naravnost na čelo, da se je zamajala. Še en udarec na isto mesto in kosmatinec se je zvrnil na tla. Takoj mu je Teleban zasadil bodalo v srce, lovil kri v pesti in se je napil. Topla

kri mu je zelo prijala. A še bolj ga je mikal medvedji kožuh; služil mu bo za pokrivalo in ležišče. Prav nič ni bil v zadregi, ko ga je odiral. Seveda bi bil v drugačnih okoliščinah vesel tudi mesá, a v želodcu mu ni še krulilo, odkar je v teh krajih. Kos stegna pa je le odcefral in ga takoj použil. Samo medú je pogrešal. Poiskati bo moral drugo čebeljo družino. A moral je globlje v pragozd. Iskal je v smeri proti severovzhodu (sedanjemu Šempolaju). Svet se je malo dvigal nad široko dolino. Odprl se mu je pogled na morje.

Tedaj so se začeli temni oblaki zgrinjati nad pragozdom. Iz njih so začeli švigati žareči trakovi. Telebanu je bilo, kot bi se mu tla spodmikala. Grom za gromom, strela za strelo, vedno močnejše in bliže. Ognjeni trakovi ga iščejo — prav njeega, Telebana. Umikal se jim je in zabredel v največjo goščavo. Tudi zveri in divjačina so se nekam poskrile, saj jih ni bilo nikjer. A nebo je bilo grozno razjarjeno. Kam naj beži? Nekje se je valil proti nebu oblak dima, kmalu nato se je zasvetil plamen. V gozdu je začelo pokati. Teleban si je naglo utiral pot proti domu. Ni bil sam, ki je bežal proti obali. Vse živali so bežale pred grozo, ki je tako naglo spreminjala v dim in pepel, kar je narava zgradila v stoletjih.

Teleban je lomastil po bregu navzdol in se stisnil v svojo votlino. Na obalo in morje je legal dim. Čimbolj se je požar bližal obali in čim neznosnejša je bila vročina, tem krotkejša je bila mešanica ptic, divjačine in zveri. Vsa ta pestra in plevelna družina je vedno bolj silila k vodi, ne da bi se bila med seboj napadala. Živali so pač slutile, da se jim naglo bliža mogočen in neugnan

sovražnik, ki vsem enako streže po življenju.

Teleban - junak je bil v tem trenutku neobgljenec. Nenadno pa so se pojavile prve kaplje. Kmalu je začelo liti v gostih curkih. Pod Telebanovim ležiščem je žuborela deževnica. Oblaki so se počasi razblinjali in nad morjem in kopnim se je raztegnila vedrina, ki so jo spremljali prijetni sončni žarki. Ko sta se malo prej spoprijela voda in ogenj, je slednji podlel.

Živali so se druga za drugo razšle. Previdno in potrto so se vrnile na planoto. A kam? V debelo in sprano plast pepela? Med ožgana debla, ki zaradi svoje ogromnosti niso mogla do kraja zgoreti? Kje naj se tukaj skrivajo? Tukaj ni več mesta za njihovo bivanje. Gotovo pa ga bodo došle v soseščini, ki so ji strašni pla-

meni prizanesli. Tudi Telebana je vlekla radovednost na planoto. A samo enkrat je z očmi premeril puščo in se vrnil zamišljen in potrto. V njegovih očeh ni bilo sijaja, kot nam ga izwabijo veselje, radost, zadovoljstvo, sreča, a tudi žalost in obup. Taka čustva so mu bila neznaná. Ta se rodijo le v družbi. Le v njej si drug z drugim delimo veselje in bol, prijetno in boleče — vse, kar nas v življenju doleti.

Teleban je stal tam. Morda je mislil: ...medvedka pomaga medvedu, volk volku, ptice si čeblijo in žgolijo ter si paroma gradijo gnezdo in vzgajajo svoj rod... On nima nikogar.

Svinčeno težak je bil občutek te osamelosti. Še nekaj dni je brezglavo lazil okrog, nato je zginil neznan kam.

KONEC

DANILO GORINSEK

Ilustrirala: KSENIJA PRUNK

TRIJE FANTJE

TRIJE FANTJE MATER POKOPALI,
POKOPALI, TAK POZALOVALI:

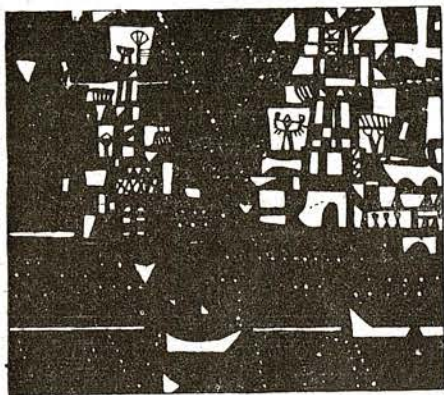
PRVI: KAJ DOBROT JE SPEKLA, SCVRLA
— KAJ BO Z NAMI ZDAJ, KO JE UMRILA?

DRUGI: KAJ NAM NOVCEV JE NASULA
— KAJ BO Z NAMI ZDAJ, KO JE ZASNULA?

TRETJI SIN MOLČI, PRAV NIČ NE REČE,
IZ OČESA SOLZA MU PRITEČE...

OGNJENO SONCE nad Južnim morjem

Piše: RADO KRAGELJ
Ilustrira: SAVO SOVRE

85. Ampak čeprav je velika ladja odplula, sta obe vojni ladji ostali v zalivu. Ko se je znočilo, so se na njih prižgale luči in živahen vrvež je odmeval po zalivu: vojaki, ki so opravili svoje delo na otoku, so hrupno praznovali in veseljačili. Med zvoke godbe se je mešalo glasno vpitje in veselo petje, pljusvalo preko mirnega zaliva in se izgubljalo med drevjem.

86. Hiuja je zabeležilo — malo od neugodnega občutka, da je sam na vsem otoku, malo pa od lakote. V eni izmed zapuščenih koč je našel lonec mesne juhe. Mogoče so ga pozabili tam. Mogoče pa se jim ni zdelo vredno, vzeti ga s seboj. Hiu lonca ni dolgo ogledoval. Odnese ga je pred kočo, hitro nabral nekaj suhih drv, pa si zakuril majhen ogenj, da si pogreje juho.

87. Vroča juha mu je dobro dela in z velikim tekom jo je posrebral. Potem je hotel poiskati še vode, da bi se odžejal. Ampak, komaj je napravil korak ali dva, je začul brnenje motornega čolna, ki se je naglo približevalo. Seveda — mu je šinilo skozi možgane — z ladij so opazili samotni ogenj na obali in poslali vojakke, da primejo človeka, ki je zakuril ta ogenj!

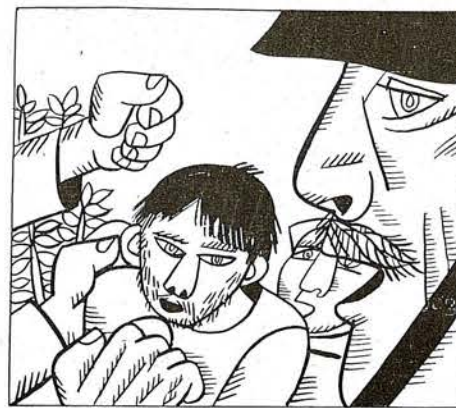
88. Mogoče gredo pa po kaj drugega — je pomislil takoj zatem. Sklenil je, da bo počakal, dokler ne ugotovi, kam so v resnici namenjeni. Motorni čoln je pristal in vojaki so poskakali na kopno. Rezko povelje in v strelski vrsti so stekli proti Hiujevemu ognju med kolibami. Brez dvoma: njega lovijo. Skočil je v najbližjo kolibo in se skril med staro šaro v kotu.

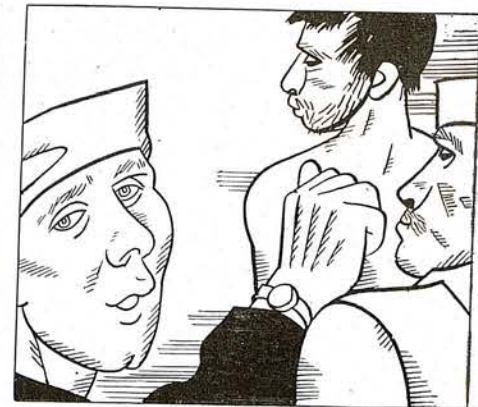
89. Vojaki so obkolili kolibe in jih začeli preiskovati. Koliba, v kateri se je bil skril Hiu, je bila prva na vrsti. Čokat vojak je stopil vanjo, prižgal žepno svetilko in površno obsvetil notranjost zapuščene bajte. Hiu je v svojem kotu čepel nepremično kot kip, srce pa mu je utripalo, da se mu je zdelo, vojak ga mora slišati. Vendar vojak Hiuja ni opazil.

90. Hiu se je oddahnil. Zlezel je izza kupa, za katerega se je bil skril. Hotel je previdno odpreti vrata in stopiti na prosto, ko je pred kolibo začul glasen pogovor. Vojaki so pregledali vse kolibe in niso našli ničesar; zato so sklenili, da še enkrat temeljito preiščejo vse po vrsti. Hiu ni imel niti toliko časa, da bi spet zlezel v kot, ko mu je nekdo posvetil v obraz.

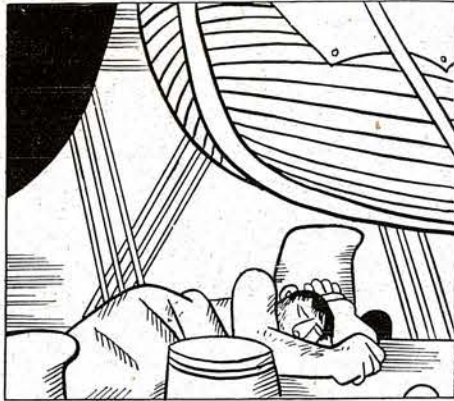
91. Vojak, ki je odkril Hiuja, je priključil svoje tovariše. Med njimi je bil podčastnik, ki je bil dopoldne na motornem čolnu, s katerim so lovili Hiuja. Prepoznal je fanta in ukazal, naj ga zvežejo za vsak primer, da jim ne bi še enkrat ušel. Jezni, da so morali zaradi njega pustiti veseljačenje na ladji, so vojaki Hiuja zvezali in ga odvedli na eno izmed ladij.

92. »Mislim, da je to zadnji izmed njih. To je tisti, ki smo ga lovili že jutraj,« je podoficir — poveljnik patrole, ki je bila ujela Hiuja — poročal oficirju, pred katerega so privedli ujetnika. Oficir je prikimal in ukazal, naj ga odvedejo v kuhinjo in mu dajo jesti. »Upajmo, da zdaj res ni nikogar več na tem žalostnem otoku,« je dodal in se vrnil na krov.

93. Hiu je sprva okleval in nezaupljivo gledal polno skledo mesne kaše, ki so jo bili postavili predenj. Potem pa sta pamet in lakota premagali njegovo jezo in z velikim tekom se je lotil jedi. Postrgal je skledo do dna in popil h kaši velik vrč vode. Kako ne — saj ni ves dan jedel ničesar razen tiste juhe, pošteno pa se ni najedel že vse od očetove smrti.

94. Hiu ni opazil, kdaj sta ladji dvignili sidra in izpluli iz zaliva. Prebudil se je v svojem kotu — ker je bila ladja nabito polna, so mu dali dve odeji in mu odkazali prostor na krovu, kjer je prespal noč — ko so bili sredi odprtega morja in otoka ni bilo nikjer več. Dvignil se je in odšel prav na krmo. Iz morja se je dvignilo sonce in mu osvetlilo obraz.

Noč in slavčki

Nad parkom je bedela pomladna noč. Ze zdavnaj so spale bele in rdeče vrtnice ter razcveli grozdi majnic. Njihov neslišni dih je polnil ozračje s čudovitim vonjem. Od juga je vel lahek veter in prav na tiho šepetal s svežim zelenjem. Nekje v bližini je skoraj bojazljivo čebľjal vodomet.

Tedaj je v jasminovem grmu zagostolel slavček. Čista kot kristal, mehka in hrepeneča se je njegova pesem razlila v dehtečo tišino.

V njegovi bližini je čepela v gnezdecu slavčeva ženka. Pod perutmi so ji spali trije mladiči. Odprla je črni očesci in vdano, nepremično prisluhnila. Samo ona je razumela vsa čust-

va, ki so kipela v tolikih prelepih zvokih iz pevčevega grla. Kako rada ga je poslušala sleherno noč!

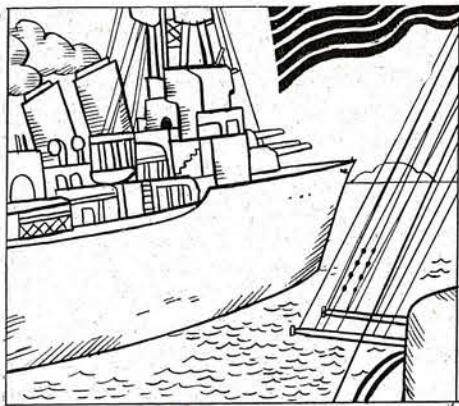
Izpod njene perutke je tedaj pokukal kljunček, nato še glavica komaj pokrita z redkim perjem.

»Mamica, kako naš očka lepo poje! Ali bom tudi jaz znal tako?«

»Seveda boš, ko dorasteš. Prihodnjo pomlad,« je dostavila.

»Kar jutri bom poskušal. A kje je očka? Tema je. Ne vidim ga... O, kaj je pa to?«

V tistem hipu se je med drevesnimi vejami prikazala srebrna obla meseca. Obsvetila je park, ki je zasijal v njeni zelenkasti luči, lep kot pravljica.

95. Po krovu so tekali mornarji in vojaki. Na poveljniškem mostu se je trlo častnikov in civilistov. Potem sta se ladji, ki sta pluli druga ob drugi, počasi ustavili in na obeh so se oglasile sirene. Ko so sirene utihnile, je morje z obema ladjama utihnilo v strahotnem molku, ki ga je prekinjalo le udarjanje valov ob boke. Vsi so negibno čakali na svojih mestih.

96. Tišino so pretrgali zvočniki. Nekdo je nekaj pripovedoval. Hiu, čeprav je znal nekaj besed angleško, ni razumel ničesar. Po kratkem ponovnem molku je začel isti glas šteti. To je razumel tudi Hiu: »Pet, štiri, tri, dve, ena, nič...« V istem hipu se je v daljavi zablislilo in iz morja se je dvignila žareča ognjena kroglja, velika za ducat sonc.

»To je mesec, pravkar je vstal izza gore in se bo do jutra sprehajal med zvezdami. Ali sedaj vidiš očka?«

»Vidim,« je tiho odgovoril mladiček in se z neskončnim občudovanjem zazrl v pojočega slavčka. Pridružila sta se mu še dva radovedna kljunčka, a ne za dolgo. Spanec je premagal mla-

diče. Očesca so se zaprla in glavice so se zopet zarile pod mamičin pernat plašček.

Nebo je počasi zbledelo. Noč je odšla in vzela vse zvezde s seboj. Na žametastih cvetovih se je zbirala jutranja rosa v drobne solzice in rože so se prebujale druga za drugo...

GUSTAV STRNIŠA

Ilustrirala: KSENIJA PRUNK

Kadar mamica prepeva

Kadar mamica prepeva,
ptičji zbor se oglasi,
v meni čudežno odmeva,
vse zapoje, kar živi.

Kadar mamica se smeje,
sonce ji v očeh žari,
cvetke v srcu zacvetijo,
ki od sreče mi drhti.

Kadar mamica se joka,
v meni vlada noč samo,
zvezdice so njene solze,
bolj kot ogenj me peko.

Napisal in ilustriral: R. HLAVATY

Varna hišica

NA SAMOTNEM KRAJU, NEDALEČ OD VASI, JE STALA MAJHNA HIŠA. V NJEJ JE ŽIVEL REVEN DELAVEC S SVOJO ŽENO. VSAKO JUTRO STA OBA HODILA NA DELO IN V MRAKU STA SE VRACALA DOMOV.

HIŠA JE BILA VES BOŽJI DAN SAMA IN TIHO JE BILO V NJEJ. NEKEGA DNE STA SE POJAVILA PRED HIŠO DVA TATOVA, DOBRO VEDOČ, DA NI NIKOGAR DOMA.

SO BILA MOČNEJŠA OD OKNA, SO SE ZAČELA BAHATI: »VIDIŠ, OKNO DRAGO, ČE BI VRATA NE BILA TAKO MOČNA IN TRDNA, BI ROKOMAVHA PRIŠLA V HIŠO IN VSE ODNESLA.«

»MISLIŠ, DA NE BI SLA SKOZI MENE TATOVA V HIŠO, ČE BI SE JAZ NE UPRLO MOČNO V ZID?« SE JE POBAHALO OKNO.

»SEVEDA JE TO RES, VENDAR JE SKOZME VHOD V HIŠO!« SO ODGOVORILA VRATA.

»SLABO POZNAŠ SVET,« JE MENILO OKNO. »TAKILE PRIHAJAJO V HIŠO LE SKOZI OKNO. ZATO JE MOJA ZASLUGA, DA TATOVA NISTA VDRLA V HIŠO.«

TEDAJ PRIDE DOMOV GOSPODAR Z ŽENO IN ZAPAZI TUJE STOPINJE OKOLI HIŠE. KMALU SPOZNA, DA SO TO STOPINJE DVEH MALOPRIDNEŽEV IN REČE: »VSA SREČA, DA IMA NAJINA HIŠICA TRDNA VRATA IN MOČNO OKNO, DA NIČE NE MORE VANJO.«

TEDAJ STA VRATA IN OKNO SPOZNALA, DA SE LE Z ZDRUŽENIMI MOČMI UBRANIMO HUDEGA.

VRATA SO BRŽ OPAZILA GRDE NAMENE OBEH ROKOMAVHOV. ŠE TRDNEJE SO STISNILA ZAPAHNE IN POTIHOMA REKLA OKNU: »OKNO, UPRI SE MOČNO V ZID, KAJTI TA DVA NIMATA DOBRIH NAMENOV!« OKNO SE JE Z VSO SILO UPRLO V ZID. TATOVA STA SE KAJ KMALU PREPRIČALA, DA TU ZA NJIJU NE BO KRUHA, ZATO STA ODSLA.

VRATA IN OKNO STA SE ODDAHNILA IN ZADOVOLJNO STA SE ZAČELA POMENKOVATI. VRATA, KI

Pomladna

ZOPET PRISLO JE K NAM MLADOLETJE,
SONCE PREBUJA ZELENE IN CVETJE,
TRAVNIK IN VRT IN LIVADA CVETI —
CVETI SE TI!

KMETIČ NA POLJU ŽE ORJE IN SEJE,
HALJE ZELENE TKEJO SI VEJE,
DROBNA ČEBELA IZ PANJA HITI —
DELAJ SE TI!

POJEJO PTIČKI NA VEJICI VSAKI,
POJE SI VETER, KO PLEŠE Z OBLAKI,
POJE KAR RASTE, BRSTI IN KALI —
POJ SI SE TI!

SMEJE SE SONCE IZ SINJE VIŠINE,
SMEJE SE SNEG IZ DALJNE PLANINE,
SMEJE SE VAL, KI IZ TAL ŽUBORI —
SMEJ SE SE TI!

SANJAJO KLICE O ŽETVI BOGATI,
SANJAJO TRTE O GROZDJU IN BRATVI,
SANJA VSAK CVET, DA V SAD DOZORI —
SANJAJ SE TI!

Zavrženi zamorček

Zamorčka — črno lutko na smetišče
v odpad trohneči so zagnali,
nanj so pepela, gruščja, stare šare,
smeti na kupe nametali.

Kakor zgneten v zapor, tesan, brez zraka,
v pripeki sončni ves duši se,
obupane oči so mu zaprte,
kakor da zreti v svet boji se.

Morda meži pa črnček, ker hudò je,
ko žejnemu še kaplje vode
mu kratijo in trdo skorjo kruha,
ko kratijo mu slast svobode!

Odpri oči, zamorček, nič ne boj se —
drugov imaš kar brez števila
in vseh polti: rumene, črne, bele,
kjer pa drugovi so, je — sila.

Ob strani bodo ti; ne boš v pripeki
nikoli ginil več brez vode,
ne boš več stradal kruha in nobeden
ne bo ti kratil več svobode.

Zamorček, le odpri oči —
vsak čas zazrl boš lepše dni!

ZDRAVILNE RASTLINE NA ZNAMKAH

LIPA je naše slovansko drevo. Imamo jo posebno v čislih. Cvete v juniju in juliju. Zdravilni so prijetno dišeči cveti. Lipov čaj nam pomaga pri prehladu in kašlju. Čaj je tudi močno potilno sredstvo. Otroci, pazite, da pri obiranju cvetja ne poškodujete lipovih vej.

PRAVA KAMILICA je rastlina, ki raste po neobdelanem svetu. Visoka je do 25 cm. Cvete od junija do avgusta. Kamilica je zdravilna rastlina. Zdravilen čaj kuhamo iz cvetov. Uporabljamo jo za zdravljenje notranjih organov in pomirjenje raznih bolečin. Tudi kamilični obkladki blagodejno vplivajo na vseh bolečih in oteklih delih našega telesa. Kamilica je zdravilo, ki vsestransko služi bolniku.

JESENSKI PODLESEK. Šele v jeseni se osujejo travniki z lilastomodrim podleskom. Cvet požene iz globokega gomolja, ki ga pokrivajo rjavi, usnjati luskolisti. Suholistna nožnica obdaja prave liste, ki se razvijejo šele drugo leto. Na stebli je en sam cvet, ki se ob slabem vremenu in ponoči zapre. Ko rastlina odcvete se nadzemni deli posušijo. Naslednjo pomlad se prikaže tropredelasta glavica, ki ji pravijo ušivec, v njej je strupeno in lepljivo seme, ki ga živina, pasoča se na travniku, raznaša s hojo, čeprav se živina ogiba podleska, ker nagonsko čuti, da je strupen. Podleseki pa rabijo lekarnarji, ker iz njega izdelujejo zdravilen izvleček, ki je zdravilo proti naduhi in trganju.

KADULJA, žajbelj, salvija je rastlina, ki uspeva po naših vrtovih pa tudi po vsem kamnitem obrežju Sredozemskega morja. Kadulja je zdravilna rastlina zaradi dišečih zdravilnih hlapnih olj, ki jih vsebujejo listi. Uporabljajo jo bolniki, ki bolehalo na pljučih.

Piše in riše SAMO PAHOR

Med reko Idrijo, Kolovratom, Matjurjem in Čedadom leži hribovita pokrajina, ki je vsa preprežena z dolinami in grapami. Na zahodu teče po njej reka Nadiža, od vzhoda pa se vanjo zlivata Aborna in Arbeč.

Slovenci živijo v teh krajih že dolga stoletja. Čez dve leti bo poteklo že 1300 let odkar so poskusili zavzeti Čedad, a so jih Langobardi pri Briščah premagali. Okoli leta 700 so se zadnjič bojevali v Langobardi v goratem predelu dežele. V bitki na pobočju strme gore so Langobarde tako potolkli, da so imeli dolgo let mir pred njimi. Šele okoli leta 720 je prišlo ponovno do večjih bojev. Toda tokrat se slovenska in langobardska vojska vojskovali že pri Lavarianu, južno od Vidma, sredi ravnine. Zgodovina poroča, da so se trikrat spopadli a izid je ostal vedno neodločen. Zato so kar na bojnem polju sklenili mir, ki je trajal do konca langobardske države leta 774, ko so deželo zasedli Franki.

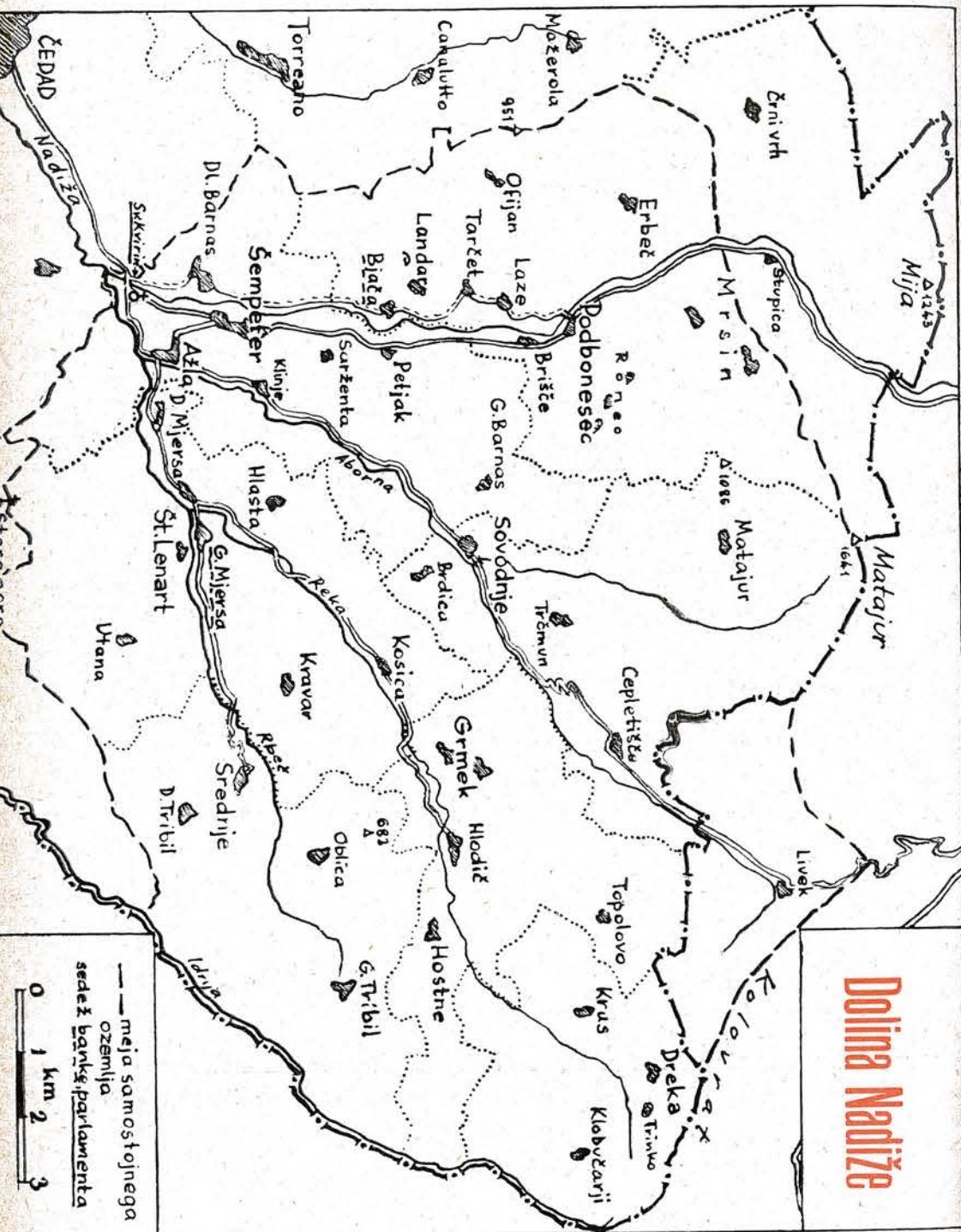
Ko so si nasledniki Karla Velikega razdelili dediščino, je dolina Nadiže skupno z ostalo Furlanijo pripadla Lotarju in bila potem nad 100 let del Italskega kraljestva. Po ogrskih vpa-

dih je bila priključena nemškemu cesarstvu, leta 1077 pa jo je cesar podelil oglejskemu patriarhu. Od tistih časov dalje je bila nad 300 let pod patriarhi, dokler jim leta 1420 Benečani niso odvzeli posvetne oblasti.

Medtem ko imamo iz časa patriarhove oblasti le malo podatkov, postajajo po letu 1420 dokumenti vedno številnejši.

Slovenci v dolini Nadiže in Aborne so živeli v 21 soseskah (občinah), na čelu katerih so stali župani, imenovani sindiki ali dekani. Pri opravljanju skupnih zadev so jim pomagali trije prisledniki, cerkveni ključar in zapisnikar. Odločali pa so o skupnih zadevah vsi možje iz soseske na sosednjah (sestankih), ki jih je po potrebi skliceval župan. Župan je imel pravico tudi soditi in pri tem mu je pomagala dvanajstija, dvanajst od soseske izvoljenih sodnikov.

V zadevah, ki so bile skupne vsem 21 soseskam so odločali župani vseh sosesk na skupnih zasedanjih v Bijačah pri Landarski jami. Predsedoval jim je veliki župan, ki so ga izvolili iz svoje srede. Po skrinji, v kateri so hranili zapisnike in ostale dokumente, so taka zborovanja pa tudi vse ozem-

lje, ki je bilo na njih zastopano, imenovali Landarska banka.

Slovenci v dolini Arbeča so živeli v enakih soseskah s to razliko, da pri njih županov niso volili, temveč so si župani sami imenovali naslednike. Skupne zadeve 15 sosesk so urejali na shodih v Gorenji Mjersi, kjer je imela sedež Mjersinska banka.

Glede zadev, ki so bile skupne oboema bankama pa so se enkrat letno sestajali župani vseh sosesk na posvetovanje pri cerkvi svetega Kvirina. Na takem posvetovanju, ki so ga imenovali parlament, so odločali tudi v sodnih zadevah in v hudih primerih so smeli izreči tudi smrtno kazen.

Tako so Slovenci v dolini Nadiže in pritokov sami odločali v vseh svojih zadevah in celo davkov jim ni bilo treba plačevati državnim oblastem. Le v času nevarnosti sovražnega napada so morali stražiti mejne prehode proti Avstriji, pri Stupici, Livku in Klobučarjih.

Ko je Napoleon leta 1797 zasedel Beneško republiko, je bilo samoupra-

ve konec in treba je bilo plačevati davke in hoditi na vojsko daleč iz domačega kraja. Isto se je godilo tudi pod Avstrijo, ki je po Napoleonu dobila te kraje. Zato so beneški Slovenci leta 1866, v upanju, da se rešijo teh nadlog, z veseljem glasovali za priključitev k Italiji. Toda prišli so z dežja pod kap. Davki in vojaška služba so ostali, niso pa imeli pravice do šolanja v domačem jeziku. Se dandanes je v šolah vseh stopenj ves pouk le v italijanščini.

Vseh beneških Slovencev, z Režijani vred je blizu 40.000; na ozemlju, ki ga tu obravnavamo in ki meri 168,48 kv. km, pa jih je leta 1921 živelo 15.796. To ozemlje je danes razdeljeno na sedem občin: Podbonesec (Pulfero), Sovodnje (Savogna), Grmek (Grimacco), Dreka (Drenchia), Srednje (Stregna), Št. Lenart (S. Leonardo) in Št. Peter Slovenov (nekoč S. Pietro degli Schiavoni, danes S. Pietro al Natisono). V sosednjih, pretežno furlanskih občinah Torreano (Torlan) in Prepotto (Praprotto) živi še blizu 2000 Slovencev.

S. A.

Najskromnejša žival

»Kdo od vas ve, katera žival je najbolj skromna?« je vprašala učiteljica.

»Pes!« je prvi odgovoril Janček.

»Po čem pa sodiš, da je pes najskromnejši?«

»Ker je samo kosti!«

»O, je pa osel vendarle bolj skromen od psa,« se je oglasila Zdenka, »saj se hrani povečini s plevelom, trdo travo in takim senom, ki ga nobena druga žival ne mara.«

Tedaj pa pokliče učiteljica drobnega Vinka, ki je že nekaj časa molel dva prsta kvišku.

»Najskromnejša žival je molj, gospodična!«

»Kako to?«

»Zato, ker žre same luknje!«

NAŠI MLADI DOPISNIKI

MOJ MUCEK

Ko mi je bilo osem let, je naša mačka skotila mladega mucka, ki je bil črno-bele barve. Ravno takrat me je mama poslala v Furlanijo k stricu. Tam sem ostal več kot dva meseca. Tedaj mi je mama pisala, da bo prišla pome. Bil sem tega sporočila zelo vesel, ker sem želel videti svojega mucka. Prišel sem domov in takoj poiskal mucka. Bil sem zelo zadovoljen, ker sem takoj opazil, da je v tem času zelo zrasel. Ta mucek je bil zelo lep, velik in čist. Živel pa je samo tri leta. Ko je moj mucek poginil, sem jokal. Bil sem žalosten in kar stiskalo me je pri srcu.

Fulvij Martellani
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

MOJA MUCKA

Ker imam mucke zelo rada, mi je mama nekoč kupila lepo majhno mucko. Takrat sem bila še majhna in nisem še hodila v šolo. Mucko sem imela zelo rada. Ko sem zjutraj vstala, sem jo takoj poklicala, ji dala mleka in se začela igrati z njo. Bila je zelo ljubka in igračkasta. Včasih sem se z njo igrala ves dan. Iz tistih dni mi je ostal spomin na enega izmed najžalostnejših dogodkov.

Bil je lep pomladanski večer. Iz kuhinje sem odšla v sobo in pustila kuhinjska vrata odprta. Mucka je hitro zbežala skozi priprta vrata na prosto. Nihče ni tega opazil. Ko sem se vrnila v kuhinjo, sem zapazila, da mucke ni. Stopila sem k oknu in zagledala mucko, ko je ravno šla čez cesto. Tedaj pa — joj! Pridrvel je avtomobil in jo povozil. Vsa objokana sem odhitela k mami, ki ni vedela, kako naj me potolaži. Od takrat mi je še vedno dolgčas po moji dragi mucki.

Vera Bevilacqua
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

DRAGI GALEB!

Prebiram te z velikim veseljem. Zelo mi ugajajo pesmice, uganke, a najraje berem dopise mladih dopisnikov. V šoli beremo povest o Petru Klepcu. Ta povest je zelo lepa, zato jo vsi radi beremo. Kadar naletimo v Galebu na kako lepo pesem, jo prepisemo v zvezke. V odmoru rešujemo križanke in druge uganke. To je za nas najprijetnejše razvedrilo. Nestrpno čakamo na vsako novo številko Galeba, da vidimo, če smo pravilno rešili vse uganke. Lepo te pozdravlja

Nadja Zobec
IV. razr. osnov. šole v Boljuncu

KDO BO ZNAL POPRAVITI?

O GVANTU

Moški nosijo brgeše, jaketo, komežlin, a pozimi tudi kapot. Kadar zebeta, si denejo okrog vratu šjarpo iz lane, ki ima včasih lepe franže. Srajca mora biti vedno dobro speglana in mora imeti lep kolet. Po starem so moški nosili na polšah zlate betone. Najbolj so moderni špičasti šulni. Delajo jih v vseh kolorjih in iz navadnega usnja ali pa iz kamošja. Moški imajo na jaketi dosti garštov, spredaj pa še enega posebnega, da denejo vanj lep židan fečolček.

POVEZANI ZLOGOVNI MAGICNI KVADRATI

V vsako polje vpišemo po en zlog. Vsaka beseda ima tri zloge, zlog pa po dve ali tudi tri črke.

Vodoravno in navpično:

I. kvadrat:

1. obmorsko mesto v Albaniji
2. orodje za obdelovanje zemlje
3. rusko žensko ime

II. kvadrat:

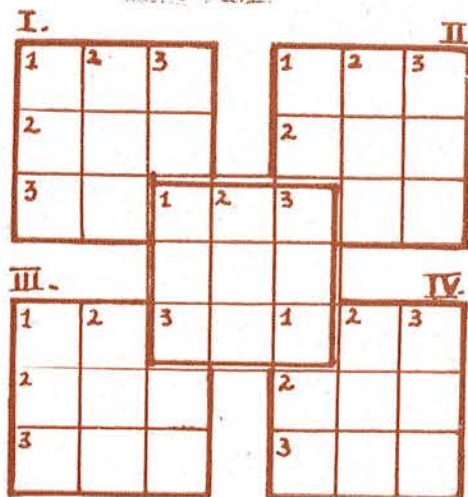
1. gorovje v Evropi
2. dve veliki poslopji
3. majhna ptica

III. kvadrat:

1. obdelovati železo
2. bivališče papeža
3. prijateljsko medsebojno ogovarjanje

IV. kvadrat:

1. glavno mesto Albanije
2. švigne v zrak in se razpoči
3. streže v gostilni

Srednji kvadrat:

1. uganjati šale
2. mala Liza
3. reči komu »ti«

ŠTEVILČNA UGANKA

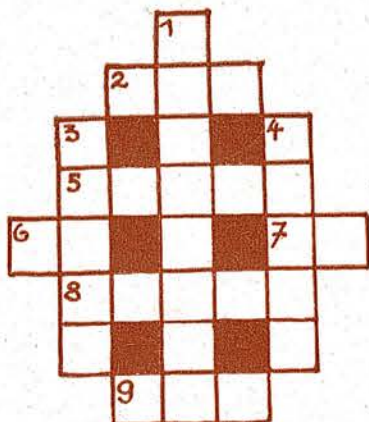
1, 5, 13, 8, 7, 14, 15, 5 / 2, 16, 11, 9, 8, 4, 8, 15 / 3, 12, 8 / 10, 7, 8, 1, 5, 6, 5

Ključ: 1, 2, 3 = rimska številka 1055

4, 5, 6, 7, 8, 9 = glavno mesto Hrvatske

10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 5 = pust svet brez gozdov in travnikov

KRIŽANKA

Vodoravno: 2. alkoholna pijača, 5. žensko ime, 6. ploskovna mera, 7. osebni zaimek ž. sp., 8. kraj v Bosni, 9. vidni organ.

Navpično: 1. del jajca, 3. nastane ob sončnem vzhodu in zahodu, 4. razum.

Rešitve ugank, priobčenih v tej številki, sprejema uredništvo Galeba, Opčine pri Trstu — Opicina, Trieste do 15. maja t. l. Trije reševalci dobe nagrado.

REŠITVE UGANK IZ 6. ŠTEVILKE

- POVEZANI MAGIČNI KVADRATI: I. kvadrat: 1. riž, 2. Iva, 3. žar; II. kvadrat: 1. kos, 2. osa, 3. sat; III. kvadrat: 1. pas, 2. ali, 3. sir; IV. kvadrat: 1. lev, 2. era, 3. vas; Srednji kvadrat: 1. ris, 2. ilo, 3. sol.
- ZAMENJAVA ČRK: Imeni slov. pesnikov: Simon Jenko, Ivan Trinko.
- SKRITO BESEDILO: 1. Zagreb, 2. London, 3. Moskva, 4. Beograd, 5. Pariz. — Pregovor: Vsakdo pometaj pred svojim pragom!

REŠITVE SÓ POSLALI: Slavica Peric, Rada Suban, Radovan Lupinc, Ivo Širca, Celestina Knez in Jurij Stubelj iz *Sempolaja*; Vojka Milič, Anica Guštin, Milva Budin in Nadja Carli iz *Zgonika*; Klavdija Savron, Boris Sancin, Igor Strnad, Boris Žerjal, Vitjan Sancin in Edvina Sancin iz *Doline*; Slavica Štolfa iz *Devina*; Marta Legiša iz *Sesljana*; Ivanka Jablanšek iz *Nabrežine*; Elvina Čač od *Sv. Barbare*; Valter Bet iz *Ricmanj*; Nadja Fonda od *Sv. Ivana*; Janko Furlan, Slobodan Pjevič, Jurij Pipan, Fúlviy Martelani, Ondina Pipan, Vera Bevilacqua, Majda Nibrant, Albertina Bevilacqua, Žiga Vodušek, Aleksander Pertot in Livij Pertot iz *Barkovelj*; Nives Blažina in Eda Milič, dijakinja 1. razr. trg. strok. šole na *Proseku*; Sonja Milič, dijakinja 1. razr. trg. strok. šole pri *Sv. Ivanu*; Dragica Štolfa, dijakinja 1. razr. nižje srednje šole pri *Sv. Jakobu*.

IZZREBANI SO BILI IN DOBIJO NAGRADO: Marta Legiša, učenka osnovne šole v Sesljanu; Jurij Pipan, učenec osnovne šole v Barkovljah in Rada Suban, učenka osnovne šole v Sempolaju.